

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 22.

V Ljubljani, dne 11. maja 1906.

Letnik I.

Ne pozabite ponesrečenih rudarjev.

Trbovlje. V številki 18. »Naše Moči« sem čital, o čem naj bi se razpravljalo na II. vseslovenskem delavskem shodu. Omenjeno je tudi: o samostojni delavski starostni preskrbi. Seveda je tudi to nujno potrebno, zlasti za delavce, kateri še niso po bratskih skladnicah preskrbljeni. Jaz pa kot rudar sem že kolikor toliko na bratsko skladnico navezan in za onemoglost preskrbljen. Ker je torej naš rudarski stan v tem oziru nekaka izjema, usojam si o nedostatkih, ki se tičejo posebno nas, nekoliko omeniti. — Dan za dnem čitamo o nesrečah v rudnikih, zdaj tu zdaj tam, koliko rudarjev je ubilo, še več pa jih je pohabljenih in za vsako delo nesposobnih. Kakor je v vsaki vojski največ ranjenih in invalidov, ravno tako je tudi v naši rudarski armadi, katera se neprehajajo vojskuje za vsakdanji kruh, največ invalidov. Sicer se nam za ponesrečenje pri bratski skladnici pet let doračuna, ali nesreča ne izbira samo onih, kateri imajo že po 10 ali 15 let službe, dohiti tudi take, kateri delajo manj časa. Na primer, ako rudar, ki ima 4 ali 5 otrok v 5. letu svoje službe ponesreči in je za delo nezmožen, dobi 8 gl. na mesec. More li živeti s tem? Gotovo ne! Tak rudar je prepuščen na milost in nemilost svoji usodi. Ravno zato, ker smo rudarji v največji nevarnosti, kakor je to po statistikah o ponesrečenju dokazano, treba bi bilo za nas zavarovanja za nezgode (zavarov. fond). Ker pa dobimo mi rudarji za začasno delavsko nesposobnost od naših bolniških blagajin bolniščino, torej bi trebalo za nas zavarovanja za popolno delavsko nesposobnost in za smrtno nezgodo. — Druga manj nevarna podjetja imajo svoje delavce za nezgodo pri raznih zavodih zavarovane, rudarska pa ne in to iz vzrokov, ker spada naša stroka v bolj nevaren razred (Gefahrklasse), da

nas ti zavodi ne sprejmejo, naša podjetništva pa nas nočejo ali nemorejo zavarovati, ker bi bilo preveč plačevati. Ako bi se pri nas zavarovalo samo za gori omenjene nezgode, lahko bi se siromaštvo z malimi mesečnimi prispevki (4—6 vinarjev) preprečilo. Toda tudi tukaj bi morali delodajalci, kakor delavci, plačevati na način, kakor v bratsko skladnico in vlada bi tudi lahko gmotno prispevala (subvencionirala). Vzemimo n. pr.: 3000 delavcev plačuje mesečno po 6 vin., t. j. K 1.80, v letu K 2160, delodajalci K 2160, skupaj K 4320. Ako ponesreči pet delavcev na leto in se vsakemu podeli po 200 K podpore, ostane še 3320 K za preskrbo za nadaljnjih 3 let na razpolago. Upoštevamo še podporo od vlade, obrestovanje kapitala in to, da ni vsem za celo leto plačevati, temveč le od dne ponesrečenja, bi se siromaštvo brez pomisleka dalo vsaj deloma odpomoči, ker v tem slučaju bi dobil pohabljenec ali vdova 192 kron od bratske skladnice (manjši razred), od zavarovalnice pa 200 K, t. j. skupaj 392 kron na leto. Samoumevno je, da bi se dale te podpore po okolnosti posameznika in po stanju premoženja v vsakem slučaju tudi zvišati ali znižati. Da upravni stroški odpadejo, moral bi se ta »zavarovalni fond za nezgode« pri bratskih skladnicah posebej in obrestonosno nalagati. Kar se pa tiče že obstoječih delavskih zavarovalnih zavodov, moramo omeniti, da ti po svojih pravih delavcem sploh ne ustrezajo. Znan mi je namreč slučaj, da je nekemu 24 let staremu kamnoseku pri gradnji neke železnice na Štajerskem pri obdelovanju plošče zletel mal košček kamna na jabolko kolena, za kar se še zmenil ni, kot se sploh delavci za malenkosti ne zmenimo kakor gospoda, ki z vsakim najmanjšim mozolcem konsultira zdravnika. V resnici ta kamnosek tudi ni čutil nikake bolečine, niti ni bilo videti najmanjše rane, in delal je še 18 dni. Toda naenkrat začuti bolečine in gre k zdravniku; ta ga pošlje v Ljubno v bolnišnico, od koder so ga poslali na kliniko v Gradec.

Na kliniki so mu morali nadepolnemu mlademu človeku nogo nad kolonom odvzeti, in ko je ozdravel, prišel je kot delavski invalid po bergljah k svojemu podjetniku prosit pomoči in bil tudi uslišan. Podjetnik je namreč vložil tožbo proti zavarovalnemu zavodu za izplačanje rente, ker se je ta upiral, češ, da bi po pravih moral ponesrečenec zdravnika takoj obiskati, in da bi se moralo pravočasno zavodu o nezgodi naznani. Pravda je trajala dlje časa in je bila končno v najvišji inštanci na Dunaju rešena na korist ubogega delavca. Da je ta svojo življensko rento dobil, se ima zahvaliti svojemu gospodarju. Žalibog imamo takih premalo. To bi bilo moje mnenje in merodajnejši, posebno pa rudarji in drugi po bratskih skladnicah za starost že preskrbljeni delavci naj razmotrivajo in sodijo o tem nasvetu.

Rudar.

Uzorno gospodarstvo delavskega društva.

Na drugem mestu prinašamo poročilo o občnem zboru našega »Podpornega društva« delavcev in delavk v c. kr. ljubljanski tobačni tovarni. Namenoma smo izpustili v začetku računski sklep iz l. 1905, ker je tako važen, da se pečamo s poročilom zasluženega blagajnika tov. Jožefa Ogriča v članku.

V društvu je bilo koncem lanskega leta 158 moških in 1640 ženskih članic, skupaj toraj 1798 plačujočih udov. Vseh moških delavcev je v tovarni 303, žensk pa 2057, skupaj 2360 delavcev, toraj samo 562 oseb ni v društvu! To ogromno število pač dokazuje, kje je večina in ta ogromna večina mora dobiti v svojo sredo, v to veliko družino tudi one, ki še niso člani društva. Kdor ni v »Podpornem društvu«, ta je naš nasprotnik, to načelo mora obveljati med na-

Ada Negri.

Kurativni pogreb.

Resno, počasi koraka
četica žen z blede lici,
sklonjenih glav po strni stezici,
solza oči jim zamaka.

Vpognjene nosijo rame
deske jim dolge od doli s poljane.
V licu otožnem pa jim nabrane
žalostne misli so same.

Vprašam jih: »Kaj to pomeni?
Kaj vas teži, da v molitvi plakate
žalostne nosite les vzdihovaje
kvišku po stezi peščeni?«

Zmolklo ena mi pravi:
»Jutri kurativni dan je pogreba,

les mu za rakev, kar ga je treba,
smo nažile v nižavi.

V njem smo imele očeta,
Sama sladkost — beseda mu bila,
kot bi vijolce duhteče sadila
miljena usta mu sveta.

V žalosti, v vsaki bolezni
vedel hladila in leka je dati,
znan je odpustiti in sočustvovati...
On nas učil je ljubezni.«

Mehke molitve šepetaje
četa za drevjem se je zgubila,
z jeko mrtvaško je napolnila
mirnih planin zavičaje.

De profundis clamavi — ¹⁾
Mir tvoji hiši, pokoj telesu,

¹⁾ De profundis clamavi: Iz globočine
upijem.

nosil Boga si v svojem očesu,
živaj v nebeški ga slavi!

Bil si v tolažbo otožnih
deci, slabotnim roko podal si
Sebi v ljubezni kraljestvo izbral si
zaničevano ubožnih.

De profundis... Že lije
žarke poslednje solnce v vrhove,
v molku pa griče in tihe gozdove
tajna pobožnost ovije.

In v višavi se zbira
misel na srečno smrt plemenita...
Kmalu pa v vrhlih več se ne svita:
luč in misel umira.

šim delavstvom. Zato pa na delo, da postanejo člani naše rodbine i oni, ki še niso!

Dohodkov je imelo društvo 7169 kron 71 v, stroškov 6482 kron 26 v; preostanek je iznašal 687 kron 45 v. Naravnost ponosni pa smo na društveno premoženje, ki iznaša 5902 K 31 v!

Čudili smo se nizkim upravnim stroškom. Za agitacijo, vabila, za shode, za pisarniške potrebščine, papir, črnilo, za prošnje, za pismene znamke, za društvene prostore se je izdalo beraško nizka svota 156 gld 32 krajcarjev. To je tako nizka vsota, še manj kakor 5 odstotkov vseh izdatkov! Znano je, da porabljajo socialno-demokratska strokovna društva nad 50 odstotkov vseh dohodkov samo za upravne stroške, kar bi znašalo pri našem društvu lani najmanj 3000 kron.

Zato pa gre res vsa hvala skrbnemu gospodarstvu odbora Podpornega društva. Čast mu zato, da je izhajal s tako malimi zneski!

Za podporo bolnim članom se je pa izdalo lani 5779 K in še za podporo A. Papežu 10 in Mariji Kožuh 23 K 50 v.

Nasproti takemu vzornemu in varčnemu gospodarstvu morajo utihniti vsi glasovi. Številke govore nemo a hvalno pesem: Odbor »Podpornega društva« gospodari varno in previdno z delavskim denarjem! Lahko mu zaupamo.

Med brati in sestrami.

Ljubljanska tobačna tvornica. Žaba se napenja, naj pazi, da ne počí. Take žabe so soc. demokrati v naši tovarni V zadnji številki svojega na Dunaju tiskanega slovenskega lističa očitajo, da med številnimi sovražniki delavskih organizacij zavzemajo vsako prvo mesto krščanski socialisti. Tudi kvasajo nekaj o tem, da uganjajo kapitalistično hlapčevstvo kapitalizmu kršč. soc. delavci s tem, da napravljajo razkol. Hinavski judovski hlapci se upajo, da nam očitajo hlapčevanje, ko vendar vsak dobro ve, da ravno naši soc. demokrati najbolj krive hrbet pred judovskimi kapitalisti. Te podle, izdajalske duše koristijo ljubljanskega tobačnega delavstva se še upajo trditi, da delamo mi razkol, ko je vendar znano, kdo je začel med ljubljanskim tobačnim delavstvom razkol, namreč soc. demokrati! Ali ni bilo naše delavstvo složno? Združeno v Podpornem društvu? Vi, rdeči bratci ste bili oni, ki ste pričeli razkol! Vi vodite od leta 1902 nadalje boj na povelje dunajskih judov proti ogromni večini ljubljanskega tobačnega delavstva. Vi ste psovali že po vaših glasilih neštevilokrat z najpoddeljimi psovkami vam nasprotno delavstvo. In ni li vaša rdeča krajevna skupina ukrivila se letos pred kapitalističnim zastopstvom ljubljanskega občinskega sveta, pa še obsojala delavstvo, ki je priredilo svoj čas burno demonstracijo za svoje oduščene delavce. Izdajalci delavske skupnosti, petolizci, klečepalci pred ljubljanskim obč. svetom, sram vas bodi!

Saj smo vedeli, da bodo pa zopet upili, češ, mi smo prej delali za izboljšanje delavske starostne oskrbe in da bodo lagali po svoji navadi, češ, mi smo izposlovali izboljšanje za delavsko starostno oskrbo. Le počasi, prijatelji iz rdečega tabora Ne delajte se tako mogočne. »Naša Moč« ni hodila k vam v šolo, da laže, kakor vi. A ker poznamo vašo navado, smo že v našem članku, ko smo naznanili uspeh krščansko socialne deputacije, da ne zavijajte, češ, le mi smo priborili izboljšano starostno preskrbo tobačnemu delavstvu. Mi smo pisali golo resnico in da bi dosegel kdo drug, kakor vi, kak uspeh za tob. delavstvo, to vam seveda ne gre v glavo. Kje je še bila vaša zveza, ki ji gleda še mleko izza zob, ko se je delavstvo že potegovalo za izboljšanje starostne preskrbe v tobačni tovarni.

Izjava. Kakor je vsim znano, je bil v soboto, 5. majnika občni zbor »Podpornega društva za delavstvo tobačne tvornice« v

»Unionu«. Sklepalo se je glede moje tožbe, katero sem imela zaradi neke besede, katero sem izustila, ne meneč tako, kakor je bila sprejeta, kjer se je sklenilo, da plača društvo ta dolg. Izjavljam vsim članom podpornega društva, da jaz hvaležno odklonim ta sklep in sicer zato, ker ne maram, da bi se mi v vsakem slučaju predbaloval moj dolg. Zahtevam pa odločno od vseh onih oseb, katere imajo največ zoper to, da mirujejo ob lepi besedi, ako ne, se bomo pa naprej zgovorili.

Franja Pavšek.

Germanizacija v tukajšnji tobačni tvornici. V naši tobačni tvornici izhajajo večkrat od predstojništva prav čudne zahteve. Ena taka zahteva je tudi izšla glede klicanja pri izplačevanju. V soboto namreč vsaki paznik ali kedor je za to postavljen, da ljudi kliče, mora vsako vsoto prvič v nemškem in potem v slovenskem jeziku ponoviti, na primer dobi ena delavka vsoto K 12.02 reci zwölf Kronen zwei Heller, slovensko potem dvanajst kron dva vinarja. Vprašamo slavno vodstvo tobačne tvornice, smo li mi v Nemčiji ali v sredini Slovenije, v beli Ljubljani. Radovedni smo, kaj bi v Nemčiji rekli, če bi najprvo slovensko klicali in potem nemško, mislim, da bi dobili odgovor: če nemško ne znaš, se nauči, če ne pa pojdi. Tudi pri nas bi bilo želeti tega, saj g. podravnatelj Pessiak prav dobro slovenski zna, ker on plačila preskrbuje. Delavstvo pa, upamo, da tudi, če pa kateri ne zna, naj se nauči, če hoče na slovenskih tleh kruh služiti, saj se ga mora Slovenec tudi, če ga hoče na nemških. Toliko za enkrat.

Iz Trbovelj. Nekaj o naših nasprotnikih. Pred 14 dnevi smo že zvedeli, da hočejo socialni demokrati naše društvo žaliti s frankfurtarskimi zastavami, kar se je tudi zgodilo. 1. maja so namreč ti rdeči fantalini zunanjo elektrarno okinčali, čemur seveda nismo nikakor nasprotni, ampak ti nesramneži so nad vrata obesili dve nemški zastavi, ker so mislili, da se bodo s tem našim uradnikom prikupili. Delavstvo, ki je bilo jutraj namenjeno na delo, je bilo vsled tega močno razžaljeno. Nekaj delavcev se je podalo nazaj na dom in vso stvar naznanili nekemu gospodu. Ob 6. uri zjutraj je bila že deputacija k gosp. županu poslana. Ker pa g. župana še ni bilo dobiti in se tako stvar ni mogla precej rešiti, je prišel tudi neki gospod, ki je potem g. župana o stvari obvestil. Skrajni čas je že bil, da se ni kaj neprijetnega zgodilo. G. župan je naznanil ravnateljstvu, da se utegnejo, če se te zastave še dopoludne ne odstranijo, kakim nemirjem povzročiti v občini, kar bi se bilo tudi prav gotovo zgodilo. Ker pa gosp. ravnatelja ni bilo doma, je ukazal zastopnik ravnateljstva gospod Krasnik hišnemu ogledniku, naj on preskrbi, da se te zastave odstranijo, kar se je tudi zgodilo. Kolikor nam je znano, se je neki župan, strojni uslužbenec, proti hišnemu ogledniku nekako šopiril, a vendar ni vse nič pomagalo, nemške zastave so morale zginiti. Dotični župan naj si dobro zapomni, da ta stvar ne bo mirovala. Kajti ako bi bil on človek, bi mu še ne očitil toliko; ker pa je on komaj polovica človeka, pa hoče svoj nemčurski značaj pokazati, je to že čez vse meje. Govori sicer veliko, pa njegov jezikček ga ne bo rešil. Mi hočemo protestirati proti njegovemu nemčurstvu; naj se torej temu polčloveku nekoliko jeziček prikrajša. — Sicer se dá o tem še veliko pisati, vendar hočemo to stvar bolj v miru poravnati. Vemo dobro, odkod vse izvira, toda dotičnega gospoda danes ne bomo imenovali, ker se bo moral tako sam pri predstojništvu zagovarjati. Svetujemo pa mu, da naj nikar čeprav je Nemec, svojih podložnikov k takemu ravnanju ne zapeljuje; kajti niemu ni treba misliti, ako je on vodja v elektrarni, da potem sme meni nič tebi nič Slovence žaliti. Sicer bi si pa mi od tega človeka ne bili mislili, da je tako — otročji.

Ljubezen trboveljskih socialdemokratov. Pred nekaj leti je bil tukaj znani Puncar Oto precej ugleden in obče priljubljen človek. Bil je kapelnik tukajšnje rudarske godbe in prav nič mu ni

bilo hudega. Začel pa je počasi okoli rdečkarjev (zapeljivcev!) vohati, in tako se je tega duha navlekel, potegnil čisto z rdečkarji ter postal rudarski in socialdemokratski kapelnik. Res imenitno se je postavljaj. Bil pa je toliko zaverovan, da ni nič slutil, kaj se mu utegne zgoditi. Nek njegov prijatelj ga je nekoč pregovarjal, naj odjenja, ali imenoval je svojega svaritelja neumneža. Tako se je dal naprej za nos voditi. Zapeljan pa ni bil le sam, ampak tudi njegovi otroci in žena, kajti njegov sin je bil že tako »intelligenten«, da niti odraslih ljudi ni spoštoval. Vsak hribovski fant ljudi pozdravlja, ali temu se pa to že prehudu zdelo. No seveda to ni nič čudno, ker je Linhart tako učil. Kakor je znano, bila sta ob stavki oba od dela spuščena, pa jih je še Karlček farbal, samo da je do Štefke smel. Ker so se pa naši soc. demokrati tako spuljali, da že Karlček sam izjavlja, da je izstopil iz jugoslovanske socialno demokratske družbe, odstranili so tudi svojega mnogozasluznega kapelnika Pucerja. — To je torej bratska ljubezen od strani soc. demokratov. Ta mož je žrtvoval svoje poštenje, svojo službo in svojo družino. In kadar je človek že obupan in takorekoč poškodovan od vseh strani, ga pa odslovejo. Večje nesramnosti si sploh misliti ne moremo, kakor je trboveljsko socialno-demokratsvo, to je klika judovske unije.

Dne 13. majnika se vrši pri nas javen shod z dnevnim redom: Volilna reforma in delavstvo. Pristop imajo samo katoliški somišljeniki. Delavci somišljeniki, udeležite se shoda v polnem številu.

Medvode in Goričane. Prvo pismo Od nas in našem gospodu ravnatelju ste dosedaj poročali le bolj slabe stvari, kako ravna z delavci. Da pa ne more nihče reči, da nismo pravični, vam pišem tudi nekaj hvalevrednega. Trije možje so stopili k ravnatelju in ga prosili za onemoglega delavca in tovariša Franca Jakliča, da se mu da saj mala podpora. Ravnatelj je to obljubil in resnično izposloval pri centrali na Dunaju, da dobi oni revež vsak dan 60 vinarjev. Za to posredovanje se delavci g. ravnatelju lepo zahvalijo.

Drugo pismo: Pomislite g. urednik, love nas! Pa nikar ne mislite, da nas love po boritih in graph ampak lepo na tihem nas iščejo, kateri smo dopisniki »Naše Moči«. Naj bi se vendar malo priporočili sv. Katarini za pravi um in pamet, ko mislijo, da je dopisnik iz Medvode in Goričan eden ali pa dva. En par pravijo, da jih že imajo na sumu. Kar primejo naj jih če so pravi. Mislim če bi »Naša Moč« nosila le dopise od nas, bi jih bilo za pol lista, če bi vi g. urednik vse hoteli priobčiti. Sicer pa tudi ne vem, kaj bi bilo če bi koga dobili. Sam Bog vidi prihodnost, naši uradniki pa ne, ki mislijo, da so več kot mi a so vendar ravno tako plačani delavci. Za enkrat še en dober svet. Še par let naj preteče, da bomo še bolj zavedni in organizirani in vi gospodje nas še malo dražite pa boste videli, da boste lahko dobili dopisnike »Naše Moči«, ker dopisnik bo vsak zaveden delavec in potem lahko vse pobesite ali postrelite — če se bodo pustili. Vzemi vrag vohunstvo in hinavstvo. Moje ime je: Dopisnik št. 9. — Drugih pa še ne poznam ne.

Z lastnimi močmi.

Ljubljana. Občni zbor »Podpornega društva za delavstvo tobačne tvornice ljubljanske. Najstarejše naše strokovno društvo je imelo preteklo soboto svoj letni občni zbor. Predsednik Čatar Alojzij poroča o društvenem delovanju sledeče: Mnogokrat se čuje, da naše društvo ne deluje dovolj. Pa naglašati mi je, da smo lansko leto posredovali v mnogih slučajih za svoje člane, ne glede na to, da imajo naši člani lani skozi šestnajst tednov po 3 krone bolniške podpore. Lani smo odposlali meseca januarja prošnjo na glavno ravnateljstvo za zboljšanje plače. Naprosili smo gospoda držav-

nega poslanca dr. Žitnika, da je posredoval za nas in res žemesece aprila so nam vsem nekoliko izboljšali plače. Hvala gospodu poslancu za njegovo posredovanje. (Živio-klici dr. Žitniku.) Meseca februarja 1905 so izpoznali zdravniki dva delavca za nezdrava in bi ne bila mogla postati stalna delavca. Pa smo posredovali in izposlovali, da sta postala le stalna delavca. Meseca oktobra 1905 so pa nameravali odpustiti dvajset delavcev na dopust. Odpustili smo takoj brzojavno prošnjo, ki smo jo utemeljevali še pozneje pismeno. Gospod dr. Žitnik je posredoval in veliko pripomogel, da delavcev niso poslali na dopust. Gospod predsednik navaja šedruge slučaje, ko je posredovalo društvo za delavko Jakopič, delavca Ivana Belič, Ivano Krušič, Frančiško Ločnikar in Pavšnar. Končno omenja še zadnje številke »Tobačnega delavca«, ki trdi, da so le socialni demokratje izposlovali zagotovilo finančnega ministra, da se preosnuje starostna delavska preskrba. Dejstva ne utaje, da je dal finančni minister zagotovilo za izboljšanje delavske starostne preskrbe deputaciji krščansko-socialnemu delavstvu, ki jo je vodil profesor Šturm. Sploh pa ni bilo še duha in sluha o socialno-demokratski zvezi tobačnega delavstva, ko smo se že mi potegovali za izboljšanje delavske starostne preskrbe. Dr. Krek je razvil sledeče misli: Na občen zbor sem prišel na povabilo, da govorim. In sicer smatram to vabilo tako, da nekoliko podrezam. Gre se za to, da se vaše društvo še bolj poživijo, še bolj ojači. Vaše društvo ima vse predpogoje za lepo bodočnost. Člani so tu. In za vaše društvo se je toliko zgodilo, kakor še za maiokatero drugo. V nebrojnih slučajih so posredovali poslanci za vaše zahteve in doseglo se je jako veliko. A nekaj je pa, kar se mora grajati. Namreč to, da se premalo skrbi za to, da bi se društvo tudi uživilo med člani in pa, da se čutijo vsi člani kot ena družina. Zdaj je pa tako, da pada vsa odgovornost na odbor, ki pa tudi ne more storiti vse. Vse nalagati le predsedniku, ne gre in potrebno je, da delujejo vsi odborniki, potrebno, da se porazdeli delo in če ne zadostuje odbor, naj pa pomagajo pri društvenih poslih tudi člani. Pred vsem je potrebno, da se vrše redni mesečni shodi. Tako društvo s tolikimi člani pa je imelo zadnji shod meseca septembra. Za zgled navaja Jesenice. Tu se vrše shodi redno vsak mesec. In na teh shodih so se delavci izobrazili tako, da nastopajo sami za svoje koristi in število članov je naraslo na 800. Reklo se bo, kje dobiti govornikov. Kje so jih pa dobili na Jesenicah. In vendar so Jesenice daleč od Ljubljane. Pri rednih shodih se bodo že vzgojili med vami, ki bodo nastopili. Saj za nastop na delavskih shodih ni treba drugega, kakor da pove vsak, kjeja čevljev žuli. Ne straši naj vas in odbor, ba bi ne bila začetkom udeležba velika. Sčasoma bo prišla potreba, da se udeležijo člani shodov v meso in kri delavstva. Po shodih bo prišlo delavstvo tudi do edinosti in na shodih bo razpravljalo o svojih zahtevah in na ta način bo tudi jako olajšano delo odboru, ker bo stalo delavstvo za odborom. Nadalje želi dr. Krek, naj bi se vršile odborove seje v »Zvezinih« prostorih. Vabi tudi članke »Podpornega društva«, naj pridno zahajajo v »Zvezine« slovo, kršč. soc. zveze, ki so ob enem tudi društveni prostori. V nadaljnjem svojem govoru razpravlja govornik o soc. dem. zvezi, ki se hvali, koliko stori za tobačno delavstvo. Kaj pa pomenja zveza. Saj ima sorazmerno le malo članov. Pride jih komaj po sto na tovarno. To pač ne pomenja vsega delavstva in zato tudi zveza ni zastopnica vsega tobačnega delavstva. Za vas je največje važnosti, da imate močno svoje krajevno društvo. To društvo naj pa gleda, da je v zvezi z ljudskimi zastopniki. Zdaj ima naše društvo stik z zastopniki najmočnejše stranke, ki niso še nikdar odklonili, kadar ste kaj zahtevali. Zato pa skrbite po svoji moči in vplivajte, da se izvolijo res pravi ljudski zastopniki. Vaše društvo šteje veliko članov. A tudi še tako ponosna zgrab-

ba lahko pade. Zato skrbite, da ne pade vaše društvo. In to ni nemogoče. Če pade ta zgradba, pretekla bodo leta, da se zopet ustanovi tako močno delavsko društvo. In stali boste, kakor ste, ko društva še bilo ni in potiskali posamezniki kljuko po pisarnah. Preziranje in poniževanje bi bila posledica. Vaše društvo ima lahko, če hočete sami, lepo bodočnost. Najstarejše stanovsko društvo tobačnega delavstva je tudi še najmočnejše. Za vašimi zahtevami stoje zastopniki najmočnejše stranke v deželi. Postane lahko središče tobačnega delavstva v Avstriji. In če se bo delalo, kakor sem obrazvil, se to lahko zvrši. Navadno se končajo govori: Upam, da se v prihodnjem letu društvo še lepše razvija in kakor je že običajen konec govorov na shodih. Končam pa svoj govor z besedo: Čakam! Kako se bo razvilo delovanje vašega društva, kako se bodo vršili mesečni shodi, seje. Čakam! (Živahno odobravanje.)

Stik s tobačnim delavstvom drugod. Po dr. Krekovem govoru pravi predsednik Čatar, da odbor pač ni imel veselja sklicavati rednih shodov. Člani namreč premalo obiskujejo shode. Naznanja, da je odbor v pismeni zvezi tudi s »Krščansko zvezo tobačnega delavstva«. Obrnil se je pismeno na gosp. prof. Šturma, ki je posredoval, da je obljubilo finančno ministristvo izboljšanje delavske starostne oskrbe. Nato je govoril g. profesor, da je rad pripravljen zastopati tudi zahteve našega društva in sicer po »Državni zvezi kršč. tobačnega delavstva«. Priporoča, naj se po »Drž. zvezi kršč. delavstva« društvo obrača nanj. Pridobili smo si tako poleg naših, za naše koristi vrlo delujočih drž. poslancev še vplivnega prijatelja na Dunaju. V ožji stik moramo pač stopiti z delavstvom po drugih tovarnah, a to se mora zgoditi tako, da ostanemo združeni doma v samostojnem krajevnem društvu.

Tovariš Čatar konča: Zahvaliti se moram tudi našemu gospodu nadravnatelju, ki je bil vedno priazen, kadar smo morali posredovati pri njem za delavstvo v imenu društva in ki se je tudi udeležil naše veselice.

Spomenica. — »Naša moč«. Sporazumno z delavstvom nasvetuje Moškerc, naj odpošlje društvo novo spomenico glavnemu ravnatelstvu o zahtevah ljubljanskega tobačnega delavstva. Potrebno je, da se ponovi prošnja za prej ko mogočo preosnovo delavske starostne preskrbe. Nastopi naj se tudi za izboljšanje plač jako slabo plačanih moških delavcev. V spomenici naj se tudi prosi, da lahko dobi delavstvo premog v tovarni po znižanih cenah. Da bo pa obsegala spomenica vse težnje ljubljanskega tobačnega delavstva, nasvetuje, naj se zaslji želje in pritožbe delavstva iz posameznih oddelkov. Danes 14 dni pa sklepaj vse delavstvo o zahtevah na shodu. Nasvet je obveljal, kakor tudi predlog predsednikov, da imenuje društvo za svojega tajnika Moškerc, ki je izjavil, da sprejme to mesto, a le pod pogojem, da posluje brezplačno. Moškerc se nadalje zahvaljuje tob. delavstvu, ki je glede naročnikov na prvem mestu. Želel bi, da postane prav vsak član vašega društva tudi naročnik »Naše moči«. List bi se tako lahko zdatno povečal, kar je splošna želja našega delavstva. Geslo bode: Kar te boli, v list, vsi delujmo za list. Če delajo z vso silo nasprotniki za svoje liste, delujmo tudi mi. Na predlog Simončičeve se sklene, da se razmotriva o uvedbi še enega plačilnega razreda v društvu in se o tem sklepa čez 14 dni na izrednem občnem zboru. Reši se tudi neka pravovarstvena zadeva in se sklene, da v prihodnje določuje odbor o podelitvi pravnega varstva. — Novi odbor je sestavljen sledeče: Načelnik Alojzij Čatar, podnačelnik Frančišek Bučar, podnačelnica Antonija Hočev ar, tajnica Josipina Luknar, glavni blagajnik Jožef Vogrič, kronistinja Ivanka Kosec. Odborniki in odbornice pa: Frančišek Verbič, Ivan Zajc, Marija Götz, Nežika Zupan; namestniki: Bučar Frančišek I., Zupan, Žnideršič; pregledniki ra-

čunov: Svetek, Kosec Marija, Se-venc, Nartnik.

Krvoses kapitalizem.

Sava. Eno neumnost vam poročam, če ni le gosposka trma. Pri naši tovarni sta dva portirja in sicer oba komaj 20 metrov vsaksebi in delavci smejo le tam noter in ven hoditi. Ko je bil pa zadnje čase na spodnjem koncu tovarne plot podrt smo delavci dalj časa tamskozi hodili in vsi pri-krajšali pot za pet minut. Sedaj pa so postavili tje stražo, ki nobenega delavca ne pusti mimo. Nam je vseeno, ali je straža ali ne, še poprej jo bi bili lahko postavili za-voľjo nas ampak zoper to pa smo vsi, da bi smeli po ti krajši poti hoditi barabe, mojstri in prisiljenci samo pošteni delavci ne. Dvakrat na dan se prikajša pot že za deset minut. Če pa človek pride le malo pozneje v tovarno je pa ozmerjan kakor pes. Zato prosimo ravnateljstvo, da naj prehod vsem zapre in hodijo vsi pri portirju ven, še rajši pa hočemo, da prehod za vse odpre. Kaj bi se delale sitnosti in nevolja, ko ni treba in se vse lahko mirno napravi.

Županske volitve na Jese-nicah. Pri nas je bila sedaj že večkrat na dnevnem redu občinske seje, volitev žu-pana. Izvolili ga pa še vendar niso. Nikakor se ne morejo zediniti za enega, ker jih je več, ki bi bili radi župani. Tako je tudi dr. Kogoj kandidat za županski stolec. Dr. Kogoj je uradnik na Jesenicah in kot tak naš »dobrotnik«, da mu moramo odločno nasprotovat, da bi bil on župan v občini, kjer je ogromna večina delavcev, in kjer so ravno delavci glavni steber v občini. Znan nam je en slučaj, ko je dr. Kogoj računal 90 kron (beri devedeset kron) za eno samo operacijo pri neki delavčevi ženi. Znani so nam še drugi slučaj, katere pa danes še za-molčimo. Delavci smo vsi proti dr. Kogoju in odločno zahtevamo, da dr. Kogoj ne bo nikdar župan na Jesenicah.

Predavanje smo imeli v nedeljo pri nas v strokovnem društvu. Tovariš I. N. Gostinčar je predaval o bratovskih skladi-nicah. Udeležba je bila dobra, želeti bi bilo le, da bi naši možje, posebno pa še vo-lilni možje, ne hodili v takih slučajih, ko se gre za tako važno stvar, po drugih go-stilnah, ampak do zadnjega vsi prišli k pre-davanju. — Pri predavanju se je tudi na-bralo 45 K za stavkajoče tekstilne delavce na Dunaju. Denar se je že odposlal na svoje mesto. Upamo, da se bo še kaj nabralo. 2 članek

Brezvestnost soc. demokratov se kaže kaj v lepi luči, povodom stavke Koslerje-vih delavcev. Pričetek stavke sam, je bil vže napačen, ker se ob stavki vendar ne sme zahtevati delavske knjižice, kar se je zgodilo pri Koslerju. Delavci ki so vzeli knjižice in plače se smatrajo na svojo zah-tevo odpuščenim. Kedo je to zakrivil? G. Kosler je obljubil delavcem priboljšanje z opombo, da počakajo osem dni, delavci tega niso hoteli, to se pravi: voditelji soc. demokratje so jim to odsvetovali. Tovarna je obljubila 10 odstotkov zvišanje plače, toda je odklonila pogajanja po ljudeh ki ne spadajo tov. delavstvu. Delavcev pa zopet soc. demokratje ne puste k pogajanju. To-varna je dobila novih delavcev in jih ima vže tedaj za silo. Vsega tega ne vidijo soc. demokratje. Vsled njihove trme bo ali je iz-gubila kruh cela vrsta delavcev, ki so klo-nili svoj vrat rudečim lopovom. Zakaj ne pustite k pogajanju Koslerjevih delavcev? Ali vam je ljubše, da trpe lakoto njih dru-žine in da izgube kruh, kakor pa častno in vspešno pogajanje? Bomo videli in še gvorili.

Iz Mirna (Goriško). Zadnjič sem vam obljubil, da pojasnim, kako so naši boga-tinci v bivši »podružnici« gospodarili in danes to obljubo izpolnim. Mirenska po-družnica »Slovenskega podpornega dru-štva« v Gorici je bila ustanovljena l. 1899. V začetku je dobro uspevala, ali po tedanjih delavski nezavednosti je prešla ista v roke

naših bogatincev. Od takrat ni bilo več ne občnega zbora, nekaj časa celo odborovih sej ne. Predsednik podružnice, g. A. Jakil, je sam vodil podružnico, in tako je prišlo do tega, da je »Slovensko podporno društvo« v Gorici podružnico vsled nereda, ki se je pojavil v isti pod vodstvom g. Jakila, razpustilo. Delavci (kakih 350) so morali zopet pristopiti k laški »okrajni blagajni, (kjer se jim seveda ni dobro godilo). Počasi smo si po dolgem trudu ustanovili samostojno »Podporno društvo«, vpisano kot pomožno blagajnico, in se tako zopet iztrgali iz rok okrajne blagajne. Zdaj smo pa začeli iskati, da bi podporno društvo dobilo preostanek bivše podružnice v znesku 1700 K in tudi to smo dosegli po dveh letnem boju. Dobili smo pred enim mesecem vse knjige bivše podružnice in pravico do preostanka v gotovini. Ko smo začeli knjige preiskovati, smo našli mnogo nerednosti, katerih nekaj hočem tukaj navesti. Pod številko »nobeno« z dne 31. decembra 1902 je v blagajniškem dnevniku vknjižen med izdatki znesek 300 K za najemnino sobe, in pisalne potrebščine (menda črnilo in peresa, ker druge pis. potrebščine je društvo imelo v zalogi) za l. 1900, 1901, 1902. Ta vknjižba obsega cele tri pogreške in sicer: 1. V letu 1900 je bila podružnica v pisarni g. Jakila le od 16. sept. dalje, torej bi si g. Jakil ne smel vzeti za celo leto najemnine, ampak le od 16. sept. dalje, to je 70 K 60 vin. manj, kakor si je vzel. 2. Najemnina 100 K je za mirenske razmere prevelika, kajti za 100 K dobimo v Mirnu pošteno stanovanje v najem, ne pa en kvadratni meter prostora. 3. G. Jakil bi si sploh ne smel vzeti nobene najemnine, ker mu ni to noben dovolil, in ker je sam ponudil svojo pisarnico društvu brezplačno za uradovanje ob sobotah. Razvidno je, da si g. Jakil ni mislil vzeti nič odškodnine za sobo, ker si ni vsako leto posebej izplačal, (kar bi se moralo zgoditi, kajti stroški morajo priti v istoletni račun), ampak še-le, ko je videl, da ima biti društvo razpuščeno, gotovino za 300 K posušil. Nadalje najdemo v blagajniški knjigi iz leta 1903 z dne 7. junija (t. j. tri mesece po razpustu podružnice) zopet vknjiženih 100 K za najemnino, in sicer je bila ta najemnina potegnjena za čas od 31. avgusta 1902 do 31. julija 1903. 1. Ker je bilo med prejšnjimi 300 kronami vračunjeno celo leto 1902, je gotovo, da bi si ne smel g. Jakil zopet vzeti najemnine od 31. okt. 1902 dalje. Za čas od 31. sept. do 31. dec. je bila torej najemnina dvakrat plačana. 2. Zadnji znesek 100 K je bil vzdignjen dne 7. junija in ta dan so bile tudi knjige izročene podpornemu društvu v Gorici, od tega dneva tedaj ni g. Jakil imel več društva v svoji pisarnici, in vendar si je izplačal najemnino še do 3. julija. Sedaj si je g. Jakil za dve leti in pol vzel 400 K najemnine in jo vknjižil za štiri leta. V zapisniku dolžnikov za l. 1902 najdemo, da dolguje Marušič Matija 52 K 88 vin., ko se je to Marušiču naznanilo, je prinesel dne 31. dec. 1902 mu poslani račun, (terjatev), na katerem je zapisan zastanek v znesku le 31 K 12 vin. Torej je med enim in drugim računom pogrešek za 21 K 76 vin. Kateri račun je pravi, ni mogoče razvideti, ker so vse knjige v neredu in ni pri večini udov zapisanka, kedar so pristopili k društvu. Mnogi, od katerih se sedaj tirja zastanek, pravijo, da so plačali ali izgubili pobotnice. Konec letnih sklepov računov ni iz nobenega leta. Blagajniški dnevnik je bil slabo pisan in ni imel niti tek. štev. niti prenosa, ampak je kar na vsaki strani posebej, skupaj zračunjeno. Toliko smo našli v površnem pregledu knjig. Iz zgorejšnjega je razvidno, kako znajo naši mogotci gospodariti za svoje žepe. In tako se nam vsiljuje, da bodo vodili tudi naše novo društvo, ali delavci, vedite, da s tistim dnem, ko bi prešlo to društvo v njih roke, mu je zadan smrtni udarec. Da se pa to ne bo zgodilo, naj bo naša skrb.

Okno v svet.

Naša Moč stavljena na stroju. Današnja številka »Naša Moč« je prvokrat stavljena na stroju, zato so črke nekoliko manjše a tudi lepše in finejše. »Naša Moč« se sedaj na stroju lahko postavi cela v sedmih urah, medtem ko se je preje rabilo zanjo skoro tri dni.

Kaj je torej z alkoholom? Vsem ki so dobre volje, pojasnjuje M. V. 1906, Založila »Katoliška bukvarna«. Tiskala »Katoliška tiskarna« v Postolini. Ker stoji pisatelj na abstinencnem stališču, knjižico prav toplo priporočamo tudi delavstvu, dasi jo je pisatelj kakor pravi, namenil izobraženstvu in napoveduje posebno knjižico za priprosto ljudstvo. No pa knjižica ni nikakor pisana v taki spakadranj slovenščini, kakor se pišejo takozvana dela za slov. izobraženstvo in ki se odlikujejo pravzaprav le v tem od del za ljudstvo, da pisatelj pod črto ne razlaga iz vseh vetrov v svoje delo nanošenih tujk. Vsebinska je izborna, samo, no pa bodi, vsak ima svojo glavo. Pisatelj, dasi abstinenc, kakor pravi, živi in gori in govori v knjižici za »Družbo treznosti« in med vrstami se čita tudi, kako bi rekli, nekoliko zavisti, da »Abstinenc« tako vrlo deluje. »Družba treznosti« se ni obnesla, gospod pisatelj in se tudi v bodoče ne bo. To zaslugi imajo ustanovitelji, da so vzbudili za abstinenco. Iz mrzlih nemških ravan prenešana igrača protestantskih pastorej tudi med Slovenci nima prihodnosti. Slovenec je radikalen in to radikalnost kaže tudi v protialkoholnem gibanju. Ali ga pošteno pije ali pa nič, srednje poti ne pozna. Kljub temu pa knjižico na vso moč priporočamo. Pa tudi »Abstinenc« v Ljubljani.

Igra z delavci. Navedli bomo par stvari iz socialno-demokratskega tabora,

da bodo bralci izvedeli, kako se dela z delavsko močjo. Brez ozira na delavstvo zahtevajo sedaj socialno-demokratski voditelji, da se uprizoni političen štrajk vseh delavcev. Seveda oni to lahko zahtevajo, ker niso delavci in žive od delavskih grošev, kaj se pa za delavca pravi štrajkati, to bo marsikdo že vedel in kdor je poskusil, vsak pravi, da je štrajk le zadnje sredstvo, ko nič več ne pomaga, ne pa igra tja v en dan. Socialni demokratje pa brez pomisleka že neje delavce v štrajk, četudi ni nič upanja zmage in zakaj? Zato, ker mešajo v strokovna društva politiko. Zaradi svoje politike puste delavce štrajkati. Proč s takimi ljudmi! Lani je štrajkalo 7000 delavcev v predilnici v Krimičavi na Šleskem 21 tednov. Ko niso delavci mogli več zdržati, so se zaradi lakote udali in tovarna je odpuštila 2000 delavcev. Socialno-demokratsko vodstvo je imelo v blagajni še tristo tisoč kron nabranih nalašč za štrajk, toda niti enemu izmed onih 2000 niso dali vinarja, ampak spravili so denar v svojo osrednjo strankarsko blagajno! Lepo! **Prvi mednarodni kongres zoper brezposelnost** se bo vršil dne 28. in 29. septembra letos v Milanu. Obravnavale se bodo sledeče stvari: Vzroki brezposelnosti. Kako bi se dala brezposelnost omejiti? Sredstva, ki bi mogla omejiti posledice brezposelnosti. Za nas te stvari še niso toliko važne, a važne so za velike mesta, kjer je v nekaterih časih na stotine ljudi brez dela. Revščina zavlađa med delavskim slojem, ker kruha potrebuje človek vedno, če dela ali tudi ne. Bog daj, da bi se dobil primeren način, po katerem bi bilo mogoče brezposelnost omejiti.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo**.

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve**. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosim

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

8 52—12

Ne prezrite!

Ne prezrite!